

המניה פרק שלישי בבא קמא

ל

עין משפט
נר מצוה

קו א ב מ"י פ"ט מהל'
מקו ממון הל' יא סמג
עשין סו טו"ש"ע ח"מ סי'
מ פט"ג ג כנ"ה וטע"ד:
קו ג ד מ"י סס הל' ח
טו"ש"ע סס פט"ג ב:
א ה מ"י פ"ט מהל' מקו
ממון הל' יב טו"ש"ע
ח"מ סי' תא פט"ג א:

רבינו חננאל

מתני' היו שניהן [שלא] יא
אחד שניהן חייבין כו.
אוקימ' בשו"רין תמין
ור' עקיבא היא דאמי
שוחפי ניהו. וטעמ'
דאיתנהו לתריהו דלא
מצי' מדחי' ליה, אבל
ליתנהו לתריהו מצי'
אמי' ליה זיל איתיה לי
ראיה דהאי תורא אוקר
[ואשלם לך. גוסס כתיב]
גאון. הא מני ר' עקיבא
היא דאמי' שוחפי ניהו,
בעל השור הניקט ובעל
השוור המדקין שוחפי
ניהו עד שישתלם הניקט
מהם חצי נוק, ודקאנתי
שניהן חייבין, לא ללמד
שאר מה מזה גובה ואם
רצה מזה גובה אלא ללמד
שאר מה שני השוורים
המדקין עומדים לא מצי'
מדחי' ליה, אילא יש לו
לשתלם רביע נוקו מזה
ורביע נוקו מזה, וזה הוא
שניהן חייבין. אבל אם אין
שניהן [עומדין] אלא אחד
מהם, הוא שמצי' והאחד
מת או ברח מצי' מוק
לדחיהו וכו', שאומ' לו
טול מזה חצי מה שראוי
לך כול' או שתביא ראיה
שזה המצוי הוא שהיוק
והטול כל מה שראוי לך
ממנה]. הדרן עלך המניה
את הכב

פרק רביעי: שור שנגח
ד' וד' שור שנגח ד'
וה' שור וד' אחר זה
ישלם לאחרין כו'. באנו
לחקור משנתנו דתנן
הכא אחרון נשכר דברי
ר' מאיר, אליבא דקו,
לא כר' ישמעל ולא
כר' עקיבא. משום דר'
מאיר תלמיד ר' ישמעל
ור' עקיבא הוא כדגסטי
בתחלת עירובין, והוצרכו
לזמ' ר' מאיר כמי מהן
שנאה, דתנא יושב השור
בב"ד דברי ר' ישמעל,
ר' עקיבא אומ' הוחלט
השור. ועלה אמר', אי כר'
ישמעל דאמי' בעלי חובות
ניהו אמאי תני אחרון
נשכר, ראשון ראשון נשכר
מיבעי ליה, שכן דין
בעלי חוב כל הקודם
זכה, ומעת שנגח נגחיה
הראשונה נתחייב לשלם
מגופו שלחצי השור חצי
נוק לניק, פשע המוק
ולא שימור השור יוצא
והזיק חייב לשלם לראשון
ולשני. אי כר' עקיבא
שנה ר' מאיר משנתו

ולחכי מוקים לה הכי ולא מוקים לה כדאוקים למציעתא לעיל
בניקט שמה ומזיק כרי דאם כן היינו הך וסיפא אמאי אנטרין
טורבה דאוקמא למציעתא דניקט שמה ומזיק כרי ולא אוקמה צברי
וצרי ולשני ראוי לטול ואין לו משום דס"ל דסומכוס לא אמר

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אראוי לטול ואין לו והתניא הרי זה משתלם
לקטן מן המועד ולגדול מן התם ידתפס: היו
שניהם של איש אחד שניהם חייבים: א"ל
רבא מפרזיקא לרב אשי ש"מ שוורים תמים
שהזיקו רצה מזה גובה רצה מזה גובה הכא
במאי עסקינן במועדין אי במועדין אימא סיפא
היה אחד גדול ואחד קטן הניקט אומר גדול
הזיק והמזיק אומר לא כי אלא קטן הזיק
המוציא מחבירו עליו הראיה אי במועדין מאי
נפקא ליה מיניה סוף סוף דמי תורא
מועליא בעי לשלומי א"ל סיפא בתמין ורישא
במועדין א"ל רב אחא סבא לרב אשי אי
במועדין חייבים חייב גברא מיבעי ליה ותו
מאי שניהם אלא לעולם בתמין ורבי עקיבא
היא דאמר שותפין ניהו ומעמא דאיתנהו
לתריהו דלא מצי' מדחי' ליה אבל ליתנהו
לתריהו ימצי' אמר ליה זיל אייתי ראיה דהאי
תורא אוקר ואשלם לך:

הדרן עלך המניה

שור שנגח ארבעה וחמשה שוורים זה אחר
זה ישלם לאחרון שבהם ואם יש בו
מותר יחזיר לשלפניו ואם יש בו מותר יחזיר
לשלפני פניו והאחרון אחרון נשכר דברי ר"מ
רבי שמעון אומר שור שנגח שניהם
לשור שנה מאתים ואין הנבלה יפה כלום זה
נוטל מנה וזה נוטל מנה חזר ונגח שור אחר
שנה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו זה
שור אחר שנה מאתים האחרון נוטל מנה
ושלפניו חמשים וזו וזה נוטל חמשים וזו חזר ונגח
שור אחר שנה מאתים האחרון נוטל מנה
זהב: גמ' מתניתין מני דלא כר' ישמעאל
ודלא כר' עקיבא אי כר' ישמעאל דאמר
בעלי חובות ניהו האי אחרון אחרון נשכר
ראשון ראשון נשכר מבעי ליה אי כר' עקיבא
דאמר תורא דשותפי הוא האי יש בו מותר
יחזיר

חולקין צברי וצרי הלכך רישא דקתני
לא כי אלא בסלק לקה לא אנטרין
למיתני צברי וצרי לאשמועינן
דמוציא מחבירו כו' להכי אוקמה
למציעתא בשמה וצרי דתיקו נמי
רישא צברי ושמה: דפסס. שקדם
ניקט ותפס השור: שמע מינה. מדקתני
שניהם: ראה מזה גובה ראה מזה
גובה. ואם אחד האחד קס חזירו
במקומו ומשתלם הימנו: צמועדין.
דסוף סוף משלם מעליה לפיכך כל
נכסיו אחריו לפרעון: ה"ג מאי
נפקא ליה מינה סוף סוף דמי תורא
מועליא בעי לשלומי: אלא לעולם
בתמין. והאי דקתני שניהם לאו
כדקאמר דמאיה שילם יגבה
אלא הך קמ"ל דכל זמן ששניהם
צפנינו גובה אלל אחד האחד אינו
גובה: ור' עקיבא היא דאמר שותפין
ניהו. בנזק של שור הלכך אחד
השור אחד נזקו הלכך כי הוו שניהם
הוא דמחייב ואי ליתנהו לתריהו
אלא אחד אמר ליה אייתי ראיה
כו' אלל לרבי ישמעאל כיון דאמרי' ציה
בעל מזה הוא וזווי הוא דאסיק ציה
אחד האחד לא איצד את זכותו:

הדרן עלך המניה

שור שנגח ארבעה וחמשה. וצולן
היה תם דמשתלם מגופו
והכי דמי כגון ראה שור ונגח וראה
שור ולא נגח וראה שור ונגח ואחר
נגחה שניה ראה צ' פעמים או ג'
שור ולא נגח דאפי' מועד לסירוגין
ליכא דשור אין נעשה מועד אלא כ'
נגח הג' נגחות צשלם שראה
כסדרן או שלל כסדרן ונעשה מועד
לסירוגין והכי דסירוגין שוין כתיב
לקמן בפירקין: ישלם. ח"נ מחילה
לאחרון ובגמרא מפרש מני: ואם
יש בו מוסר יחזיר לשלפניו. כל חצי
נוקו והראשונים יפסקו: רבי שמעון
אומר. שותפין הן צנוקין כיצד שור

[שוה] מאתים שנגח כו': ושלפניו. זה ניקט ראשון נוטל חמשים
וזו והצבילים חמשים זו דיש לניקט ראשון זו החצי הלכך משלם חצי
משלומי נוקו דסבר לה כר' עקיבא דאמר שותפים ניהו: חזר
ונגח שור שנה מאתים האחרון נוטל מנה. החצי מכל מי שהוא
דמגופו משתלם ונמנאל אותו שלפניו שהיה החצי שלו משלם מחלקו
חצי ממנו: שטולל האחרון: ושנים הראשונים. ניקט ראשון
והצבילים שהיה לן לכל אחד רביע משלמין כל אחד רביעית של
נוקו: דינר זהב. עשרים וחמשה דינרים כסף צפרק הזהב
(ב"מ דף מה:). גמ' ראשון נשכר מצעי ליה. והאחרון יפסיד
שהרי אין ראשון שותף צו שמהל שמימרו עליו להמחייב
צנוקין. והא לא דמיא לנזק עד שלא הזיק דאמרינן צהמניח
(לעיל דף ג:). קדמו צעלי חובות והגביהו לא עשו כלום דהתם
הוא דאמר ליה ניקט לבעל מזה מהאי תורא דאוקר מיניה
משלמיהנא ובעל חוב לא מצי' למימר ליה הכי הלכך צ"ח יטול
נכסים אחרים אבל הכא האי ניקט והאי ניקט ולא משתלם אלל
מגופו ומאי דשקיל האי מפסיד האי הלכך קמא קמא קדים:
יחזיר

ראוי לטול ואין לו. פירוש ראוי לטול אם תפס ואין לו אם
לא תפס ואי דוקא היכא דיש לו צביעה על שני השוורים על
הגדול ועל הקטן אם תפס משתלם אלל מתני' דלעיל דאין לו
צביעה אלל על הגדול אפי' תפס הקטן אין משתלם מיניה ולא שייך
לשנוי לעיל ראוי לטול ואין לו כיון

דאם תפס לא משתלם מיניה וצטענו
חטים נראה דאם תפס שוורים לא
משתלם וא"ת אמאי לא משני הכא
כדלעיל דקאמר ניקט שמה ומזיק צרי
וי"ל דל"כ הו"מ למיפך היינו הך
כדפירש צקונטרס והשתלם איכא
צריכותא צוללו צבי דמתניתין
דרישא אשמעינן אפילו מזיק שמה
וניקט צרי פליגי רצנן עליה דסומכוס
ואמרי המוציא מחבירו עליו הראיה
והוא דקטן וגדול משמענו אפילו
ניקט שמה ומזיק צרי פליגי סומכוס
ואחד תם ואחד מועד אשמעינן
דאפילו לר' אחא דאמר צריש פרק
המוכר פירות (צ"ב דף ג:). גמל
האומר צין הגמלים צידוע שזה הרגו
מודה הכא דלא תלינן צמועד כיון
דשניהם רצין וק' דהניקטין שנים
אשמעינן דמפס שקיל כדאמר מוק
וסיפא דתם ומועד אידי דאיידי צצא
דלעיל צגדול וקטן ותם ומועד אידי
נמי הכא:

ש"מ. מדקתני שניהם ראה כו'

ואם אחד האחד קס חזרו
תחתיו ומשתלם הימנו כך פירש
צקונטרס וקשה דלא הוה ליה למימר
שמע מינה אלל מקיפא הוה ליה
למפך דקתני אחד גדול ואחד קטן
המוציא מחבירו עליו הראיה ומשלם
לגדול מן הקטן א"כ כשאצד אחד
מהן לא משתלם מאותו שנשאר
ונראה לפרש דצני שוורים שהזיקו
שור צודאי אידי דחשיב כאלו הוי
חד גופא ומשתלם מן השני וטע"ג
דמתניתין לא איירי אלל צענין שאנו
מסופקים איזה מהן נגח מ"מ דייק
מלישנא דקתני שניהם חייבים
לאשמועינן שיכול להיות שיהיו שניהם
חייבין כגון אי ידעינן צודאי שהזיקו
שניהם יחד:

ורבי עקיבא היא דאמר שותפין
ניהו. פירש צקונטרס דלר'
ישמעאל דאמר צ"ח הוא חווי הוא
דמסיק ציה אם אחד האחד לא איצד זכותו וקשה דהא לעיל
(דף ג:). אמר אפילו לר' ישמעאל שחטו מה שעשה עשוי ונראה
לפרש דמשום הכי מוקי לה כר' עקיבא משום דלר' ישמעאל אין
שום חידוש דפשיטא דאיצד זכותו כשאצד האחד כיון דצ"ח הוא
אלל לר' עקיבא דשותפי ניהו ס"ד דהוי כאלו האחד מן השנים
צחוקת הניקט ומצי' למימר ניקט שלך נאלד ולא שלי:

הדרן עלך המניה

שור שנגח ארבעה וחמשה: אי כרבי עקיבא דאמר
שותפין ניהו יחזיר צבולן מבעי ליה. מימה דלר'
עקיבא נמי אמאי אין ראשון נשכר דלמה יהא מוטל עליו לשמור
חלקו וזמן שלא עמד צדין ולא צאו עדים דמה הוא
ידוע אם יצא וצריך לדחות דכיון שיש צידו להציא עדים
לאחלר ולזכות מתחייב צשמירתו ואלא מצי' לשנוי כגון שאין
צידו דאם כן תיקשי ליה לרבי עקיבא ראשון נשכר מצעי ליה:
כגון